

5 klasė TRUMPALAIKIS PAMOKŲ CIKLO PLANAS

Gilinamės į senolių palikimą (37 pamokos)

Uždaviniai:

Skaitydami grožinės ir negrožinės literatūros tekstus gebės

- atpažinti tautosakos žanrus; atpažinti padavimą pagal jam būdingus požymius; sekti sakmę ir ją kurti (2. 1);
- aptarti pasakos sandarą, skirti liaudies ir literatūrinę pasaką, apibūdinti veikėją, nusakyti kūrinio temą ir pagrindinę mintį; nusakyti patarle kūrinio idėją (2.1);
- apibūdinti eiliuotos ir prozos kalbos skirtumus, paaiškinti epiteto sąvoką (2. 3);
- sekti pasaką, pasakoti pagal planą atsižvelgiant į adresatą, argumentuotai išsakyti savo nuomonę (5. 1);

Mokydamiesi kalbos pažinimo dalykų gebės

- taikyti žinomas kalbos dalių rašybos taisykles;
- skirti kalbos garsus, apibūdinti lietuvių kalbos garsų sistemą; taisyklingai tarti (1. 1);
- atpažinti reikšmines žodžio dalis, naudotis šiomis žiniomis taisyklingai rašant (1. 3).

Rašydami tekstą gebės

- komponuoti tekstą laikantis trinarės struktūros reikalavimų (įžanga, dėstymas, apibendrinimas) (3.1.8.)
- kurti pastraipą, kurti pasakojamojo pobūdžio tekstus (pasaką, sakmę);
- taikyti tinkamas rašymo strategijas ir žinias apie planavimo ir rašymo procesą (3. 3 – 3.3 C)

Eil. Nr.	Pamokos tema	Mokymosi uždaviniai	Mokymosi veiklos	Pastabos
1.	Įvadinė pamoka. Turinio tikslai	Susipažins su 5 klasės tikslais, programos turiniu, vertinimu.	Išsidalina vadovėlius, aptariama, ko šiais metais mokysimės. Klausio mokytojo ir susipažįsta su formaliojo ir kaupiamojo vertinimo kriterijais. Aptaria rekomenduojamų perskaityti knygų sąrašą. Pasakoja savo vasaros įspūdžius.	
2.	Kam reikalinga kalba?	Naudodamiesi turimomis žiniomis įvardins, kam reikalinga kalba, kaip reikia kalbėti ir klausytis.	Zaidimas “Sigutės gimtadienis”. Aptariama, kodėl ne visada išgirstame, ką sako kiti. Aptariamąs presto klausymosi priežastys, išsakomi savo pastebėjimai. Aptariama vadovėlio medžiaga. Dirbdami grupėse analizuoja pateiktas situacijas ir bando nusakyti blogo klausymosi pasekmes.	

3.	Ką skaičiau vasarą?	Pristatys savo skaitytas knygas,.	Aptaria savo skaitymo polinkius ir jų kaitą, argumentuoja savo lektūros pasirinkimą, išreiškia savo nuomonę apie literatūroje formuojamas vertybes. Kaupiamasis vertinimas	
4.	Garsų kartojimas	Prisiminę garsų skirstymą apibūdins juos žodžiuose.	Prisimename, kaip skirstomi lietuvių kalbos garsai, kaip atpažįstame, ar tai balsis, ar priebalsis, ar dvigarsis. Kas atsitinka, kai garsus tariame netaisyklingai mes- mės, kas- kąs, netaisyklingi tarimai(būvo, vyskas), aptariamės ir atliekamos vadovėlio užduotys.	
5.	Fonetikos kartojimas	Prisiminę fonetikos vienetų, nagrinės žodžius fonetiškai.	Pakartoja garsų skirstymą ir fonetinio nagrinėjimo schemą. Dirbdami porose ir savarankiškai nagrinėja fonetiškai žodžius. Kaupiamasis vertinimas	
6.	Žaidimai, greitakalbės, skaičiuotės.	Remdanieši turimomis ir naujomis žiniomis išmoks smulkiosios tautosakos pavyzdžių.	Kalbama apie mokinių laisvalaikį, ką jie veikia, kaip jį leidžia, kokius žaidimus žaidžia, kaip pasiskirsto į komandas, grupes ir pan. Aptariama, kurios skaičiuotės įdomiausios, populiariausios. Bandoma sakyti greitakalbes, kuo jos ypatingos ?(tų pačių garsų kartojimas). Kuriamos savo skaičiuotė ir greitakalbės, išrenkamos geriausios, jų autoriai įvertinami. N.d. užrašyti po 5 skaičiuotes, kurių nėra vadovėlyje	
7-8.	Rašybos ir skyrybos kartojimas.	Prisimins žinomas rašybos ir skyrybos taisykles ir atliks nurodytas užduotis.	Prisimena pagrindines rašybos ir skyrybos taisykles, kurių mokėsi pradinėje kl. Kiekvienai taisyklei pateikia pavyzdžių. Žaidimas” Laiptai”, kiekvienos grupės mokiniai stengiasi užkopti į viršų. Grupėse mokiniai kuria plakatus vienos taisyklės mokymuisi. Plakatus pristato klasei.	
9.	S.Geda.”Būrimas”. <i>Eiliuoto teksto ypatumai.</i>	Naudodamiesi turimu pavyzdžiu, bandys kurti eilėraštį, jį pristatys klasei.	Prisimenama paskutinė tema, patikrinami namų darbai, išrenkama įdomiausia skaičiuotė. Skaitomas ir aptariamas eilėraštis. Aptariama, kuo skiriasi eilėraštis nuo pasakojimo (eiliavimas, rimavimas), rimų paieška: duodama keletas žodžių, vaikai šalia jų surašo žodžius, kurie rimuojasi. Darbas grupėms: duoti eilučių paskutiniai žodžiai, reikia sukurti eilėraštį. Pokalbis apie kūrybą: gal kuris mokinių kuria eiles, gal nori jomis pasidalinti su klasės draugais. Jei ne, kiekvienas bando sukurti kokį nors ketureilį.	

10	Kriterijai knygos pristatymui	Išklausę mokytojo pasiskirstys grupėmis ir rengs knygos priestatymą	Klauso mokytojo pasakojimo apie reikalavimus knygos pristatymui, siūlo savo kriterijus. Žiūri parengtas pateiktis, užduoda klausimus, norėdami išsiaiškinti nesuprastus dalykus. Braižo lentelę, kurioje susirašo kriterijus. Pasiskirsto grupėmis, nusprendžia, kokias knygas ir koku būdu pristatys, pasiskirsto vaidmenimis grupėje.	Pvz. rekomendacijose
11.	Ką paukšteliai gieda (gamtos mėgdžiojimas). garsų	Remdamiesi turimomis žiniomis, skirs paukčių balsų pamėgdžiojimus, mokės juos panaudoti.	Klausoma gamtos garsų, jie aptariami. Kaip čiulba įvairūs paukščiai? Aptariami pamėgdžiojimai, esantys vadovėlyje. Ką paukščių balsuose akcentavo mūsų protėviai?	
12.	Kalbos dalių kartojimas ir jų rašyba	Remdamiesi pradinėse klasėse įgytomis žiniomis prisimins kalbos dalis ir apibūdins paprasčiausius jų rašybos atvejus	Trumpai prisimenamos daiktavardžio, būdvardžio, veiksmažodžio savybės ir kaitymas. Testas kalbos dalių įtvirtinimui psl. 19, 21	
13.	Saulė mitologinėje sakmėje, mitologinėje dainoje ir moksle. Sakmės požymiai ir kalbos ypatybės	Susipažinę su vadovėlio medžiaga ir išklausę mokytojo aiškinimo apibūdins sakmės požymius.	Kalbama apie Saulę, jos vietą mitologijoje, aptiriamos sakmės apie Saulę. Skaitomi vadovėlio tekstai, lyginama, kaip Saulė vaizduojama sakmėse, kaip dainose ir kaip mokslo darbuose. n.d nupiešti vienos iš pasirinktų sakmių iliustraciją, pasiruošti pasakoti pagal ją.	
14.	Teksto sąvoka ir požymiai. Teksto rišlumas	Remdamiesi turimomis ir įgytomis žiniomis apibūdins tekstą, jo požymius.	Klauso aiškinimo apie teksto sandarą, požymius, paskirtį. Atkreipiamas dėmesys, kad visi tekstai turi pradžią ir pabaigą. Ant lentos visi parašo po vieną žodį. Pagal juos kuriamas tekstas. Atliekamos vadovėlio užduotys.	
15.	Žemė motina moksle ir poezijoje (M. Gimbutienė, K. Bradūnas). Negrožinio teksto požymiai.	Remdamiesi savo nupiešta iliustracija papasakos sakmę, išklausę draugų sakmių įvertins jų pasakojimą ir iliustraciją pagal aptartus „sėkmės“ kriterijus	Kalbama apie Žemę, jos vietą mitologijoje, aptiriamos sakmės apie Žemę. Skaitomi vadovėlio tekstai, lyginama, kaip ji vaizduojama sakmėse, kaip dainose ir kaip mokslo darbuose. Mokiniai pristato savo sakmių iliustracijas, norintys seka pagal jas. Kiti mokiniai vertina draugų sakmes (ar iliustracija atitinka sakmę, ar sekama rišliai, raiškiai, ar nepraleidžia detalių). Aptariama, kas būdinga sakmėms, kuo ypatinga jų kalba. Kaupiamasis vertinimas	

16.	Garsai ir raidės. Lietuvių kalbos garsynas.	Remdamiesi turimomis ir įgytomis žiniomis apibūdins garsyną, skirs garsą ir raidę.	Kuo skiriasi ištartas ir parašytas garsas? Ką tariame, o ką rašome? Kaip skirstomi lietuvių kalbos garsai? Kokių raidžių garsu nelaikome? Kokie garsai žymimi dviem raidėmis? Kam reikalinga abėcėlė? Tuo pačiu atliekamos vadovėlio užduotys. Klausomi tekstai, kuriuose visi žodžiai iš tos pačios raidės. Ar sunku tokius tekstus kurti? Kūrybinė užduotis. N.d. pakartoti abėcėlę, pabandyti sukurti rišlų tekstą, kuriame žodžiai prasidėtų ta pačia raide.	
17.	Teksto sandara. Pastraipa. Citatos.	Remdamiesi turimomis ir įgytomis žiniomis apibūdins tekstą, jo sandarą, mokės atpažinti citatas.	Aptaria lentoje užrašytą teksto ištrauką, kas išskirta kabutėmis. Klausio aiškinimo, kas yra ir kam reikalinga citata, kuo ypatinga citatų skyryba. Atliekdami vadovėlio užduotis įtvirtina pastraipos sampratą, moka nusakyti jos požymius. Atlieka vadovėlio užduotis	
18.	Kontrolinis darbas	Pasitikrins skyrybos ir rašybos įgūdžius	Rašo kontrolinį darbą. I testas Darbas vertinamas pažymiu	
19.	Ilgieji ir trumpieji balsiai, jų tarimas ir rašyba.	Skirdami ilguosius ir trumpuosius balsius, juos taisyklingai tars; teorines žinias sugebės pritaikyti praktiškai atlikdami nurodytas užduotis.	Kuo skiriasi balsių tarimas? Kaip keičiasi žodis (strikt-strykt ir pan.) Susirašome stulpeliu visus garsus, žyminčius balsius, ir šalia jų sušios jas atitinkančios raidės. Kurie garsai visada ilgi, kurie visada trumpi? Atliekamos vadovėlio užduotys. Kaupiamasis vertinimas	
20.	Dvigarsiai.	Remdamiesi pradinėse klasėse įgytomis žiniomis prisimins ir apibūdins dvigarsius.	Kaip atskiriame, kad žodyje yra dvigarsis? Atliekamos įvairios vadovėlio užduotys. Žaidimas: kas greičiau užlips į kalną, po vieną atėję prie lentos rašo žodžius su dvigarsiais, laimi grupė, kuri greičiau parašo ir padaro mažiau klaidų.	
21.	Lietuvių pavardės. Jų kalbos požymiai. Vietovardžiai. „Apie Gedimino sapną, Vilniaus ir Trakų įkūrimą.“	Susipažinę su vadovėlio medžiaga ir išklause mokytojo aiškinimo apibūdins pavardės požymius.	Prisimena, ką žino apie sakmę. Klausio skaitomų tekstų (pavardžių) ir bando nusakyti, kuo jie skiriasi nuo sakmių. Skaitomi tekstai, jie analizuojami, aptariami. n.d. užrašyti pavardę apie gimtąją vietą arba išmokyti vieną pavardę raiškiai pasakoti.	
22.	Kontrolinio darbo analizė.	Remdamiesi skyrybos ir rašybos taisyklėmis išsiaiškina klaidas ir jas ištaisys,	Aptaria savo kontrolinių darbų įvertinimus, taiso rašybos ir skyrybos klaidas, jas aiškina. Stipresnieji mokiniai padeda daugiau klaidų padariusiems. Aiškinamasi, kas dar neaišku, nesuprasta.	

23.	Kietieji ir minkštieji priebalsiai, jų tarimas ir rašyba.	Remdamiesi nauja informacija apibūdins kietuosius ir minkštuosius priebalsius.	Kuo skiriasi klūpo ir kliuvo žodžių tarimas? Minkštumo ženklas. Kaip atpažinti kietuosius ir minkštuosius priebalsius? Pratybos. Atliekamos vadovėlio užduotys. Žaidimas grupėms: lentoje rašoma po vieną žodį, kuris turi tik kietuosius ar tik minkštuosius priebalsius.	
24.	Duslieji ir skardieji priebalsiai, jų tarimas ir rašyba.	Remdamiesi nauja informacija apibūdins skardžiuosius ir usliuosius priebalsius.	Priebalsių poros, kurie skardūs, kurie duslūs, pagal ką atpažįstame? Kurie priebalsiai neturi poros, kaip jie vadinami?(pusbalsiai) Atliekamos vadovėlio užduotys.	
25.	Skienuo. Kirtis ir priegaidė.	Remdamiesi žinoma ir nauja informacija apibūdins skiemenį, mokės skirti kirčiuotą skiemenį.	Kaip atpažinti kirčiuotą skiemenį? Pratybos Priegaidės. Kirčio ženklai. Kirčiavimo pratybos sąsiuvinuose ir lentoje.	
26.	Lietuvių pasakos. „Gulbė karaliaus pati.“	Remdamiesi įgytomis žiniomis analizuos pasaką.	Aptariami padavimai. Jie įvertinami kaupiamuoju balu. Pokalbis apie pasakas, ar mėgsta jas skaityti, kokias mėgsta, kas jose neįprasta? Užsirašoma, kaip pasakos skirstomos. Skaityta pasaka, ji aptariama pagal vadovėlio klausimus. Dar kartą klausomas pasakos įrašas, atkreipti dėmesį į pasakos variantus, dainuojamuosius intarpus.	
27.	Humoras. Pasakos be galo. Juokų pasakos. D. Bisetas „Žodžių upė.“	Išklausę mokytojo ir remdamiesi patirtimi mokės apibūdinti pasakų porūšius.	Skaitytos ir apibūdinamos trumpos paskelės, kuo jos ypatingos? Skaitytas tekstas “Žodžių upė”. n.d. nupiešti žodžių upę	
28-29.	Pasakos kūrimas žodžiu ir raštu. Pasakų sandara ir kūrimas. Pasakos pradžia, dėstymas, pabaiga. Veikėjai, laikas, vieta.	Naudodamiesi turima informacija kurs žodžiu, o vėliau užrašys, pasakas.	Aptariama, kodėl pasakai svarbi pradžia ir pabaiga, kokio sdažniausios jų formulės. Pagal atliktą namų darbą- žodžių upę- kuria savo pasaką. Iš pradžių keli norintys savo pasakas seka žodžiu, po to pasakas užrašo. Gali konsultuotis su klasės draugais, klausti jų nuomonės. Pagal duotas lenteles įsivertins savo darbus. Darbai vertinami pažymiu. Ištaisytos pasakos perrašomos atskiruose lapuose, galima nupiešti joms iliustracijas.	
30.	Lietuvių liaudies pasaka „Sigutė.“	Skaitydami tekstus lygins prozos ir eiliuotą tekstą, matys kalbinius skirtumus.	Skaityta pasaka “Sigutė”, ji trumpai aptariama. Perskaitomas S. Nėries eilėraštis “Našlaitė”. Lyginami abu tekstai, kuris vaizdingesnis, kokie skirtumai tarp jų ir t.t. n.d. išmokti raškiai skaityti pasirinktą epizodą	

31.	V. Pietaris "Lapės gyvenimas ir mirtis".	Remdamiesi įgytomis žiniomis skirs liaudies ir literatūrinės pasakas, apibūdins pasakos veikėjus.	Klauso mokytojo aiškinimo apie liaudies ir literatūrinės pasakos skirtumus. Juos užsirašo. Skaitymo paską, aptaria ir lygina veikėjus.	
32-33	H.K.Andersenas "Bjaurusis ančiukas"	Remdamiesi mokytojo pateikta medžiaga, pagal aptartus požymius apibendrins literatūrinės ir liaudies pasakas.	Skaitymo ir analizuoja paską. Aptaria, ką dabar vadiname bjauriuoju ančiuku, kodėl? Grupėse pasirengia inscenizuoti vieną epizodą. Vertinama bus už raiškumą, charakterių atskleidimą, kaukes, įtaigumą.	
34.	Sukurtų pasakų aptarimas, klasės "Pasakų knyga"	Aptardami klasės draugų darbus išrinks geriausius kūrinius, juos pristatys.	Vienas iš būdų galėtų būti toks: paruošti tiek aplankų su mokinių darbais, kiek numatoma skirti grupių. Kiekvienai grupei pateikiamas aplankas su rašiniiais, kartu atrenka geriausią rašinį, argumentuoja, kodėl taip nusprendė. Kiekviena grupė pristato po vieną jų manymu geriausią rašinį. Argumentuoja, kodėl jį išrinko. Pasakos sudėliojamos pagal tematiką, išleidžiama „Pasakų knyga“	
35.	Smulkioji tautosaka	Remdamiesi turimomis ir įgytomis žiniomis skirs smulkiosios tautosakos žanrus, pasakys bent po vieną pavyzdį.	Pasakoma keletas skirtingų smulkiosios tautosakos pavyzdžių, kas tai yra? (mįslės, patarlės, priežodžiai, burtai, užkalbėjimai, pamėgdžiojimai. Aptariami jų požymiai. Tarp grupių surengiamos mįslių varžybos. Neįminius, iškrenta vienas iš grupės narių. Trys grupės, mena iš eilės, įminius pirmu spėjimu- 1 taškas, antru- 0,5.	
36.	Pasakėčia.	Išklausę aiškinimo apibūdins pasakėčios požymius	Inszenizuoja "Bjauriojo ančiuko" ištrauką. Vertinama kaupiamuoju balu pagal pateiktus vertinimo kriterijus. Klausio aiškinimo apie pasakėčią, kuo ji skiriasi nuo kitų kūrinių. Klausio keletos pasakėčių, bando nusakyti, ko jos moko.	
37.	Ciklo aptarimas, refleksija.	Diskutuodami išsakys, ką išmoko, kokios veiklos buvo naudingos, kas geriausiai pasisekė, kas ne, ką reikėtų daryti kitaip.	Pagal nurodytus kriterijus lentelėje įsivertina savo žinias baigus ciklą. Diskutuoja apie atliktų veiklų naudingumą, trūkumus, išsako pastabas ir lūkesčius.	

